

Sygn. akt II Ca 201/13

POSTANOWIENIE

Dnia 30 kwietnia 2013 r.

Sąd Okręgowy w Świdnicy, II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Anatol Gul

Sędziowie: SO Alicja Chrzan

SO Aleksandra Żurawska

Protokolant: Bogusława Mierzwa

po rozpoznaniu w dniu 30 kwietnia 2013 r. w Świdnicy

na rozprawie

sprawy

z wniosku **K. P., M. P. i R. P.**

o zatwierdzanie uchylenia się od skutków prawnych oświadczenia

na skutek apelacji wnioskodawców

od postanowienia Sądu Rejonowego w Świdnicy

z dnia 15 stycznia 2013 r., sygn. akt I Ns 470/12

postanawia:

I. zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób, że zatwierdzić uchylenie się K. P. i M. P. od skutków prawnych niezłożenia przez nich oświadczenia w przedmiocie spadku po H. P., zmarłym w dniu 24 lutego 2009r. w Ś. oraz stwierdzić, że K. M. P. i M. P. odrzucają spadek po H. P.;

II. oddalić dalej idącą apelację.

Sygn. akt II Ca 201/13

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem oddalono wnioski o zatwierdzenie uchylenia się przez wnioskodawców od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia woli w przedmiocie odrzucenia spadku po H. P., opierając rozstrzygnięcie o następujące ustalenia i oceny:

-postanowieniem z dnia 3 kwietnia 2012 r. stwierdzono nabycie spadku po H. P. przez wnioskodawców przy czym K. i M. P. dowiedzieli się o śmierci ojca po kilku dniach, ponieważ wychowywali się w rodzinie zastępczej.

W ocenie sądu wnioskodawcy ci nie wykazali, aby dołożyli należytej staranności w ustaleniu stanu majątkowego spadkodawcy. Jeżeli bowiem nie utrzymywali kontaktu ze spadkodawcą ani nie mieli wiedzy co do jego stanu

majątkowego, to powinni byli co najmniej złożyć oświadczenie o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza, dlatego też ich bierność nie może zostać uznana za usprawiedliwioną.

Z kolei wnioskodawca R. P. nie stawiał się na rozprawę, co uniemożliwiło uzyskanie stosownych wyjaśnień, gdy ponadto w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku twierdził on, że złożył już oświadczenie o odrzuceniu spadku, a jego twierdzenie, iż o śmierci ojca dowiedział się dopiero w dniu 3 kwietnia 2012 r., jest niewiarygodne.

W apelacji wnioskodawcy zarzucili rażące naruszenie przepisu art. 1019 kc w zw. z art. 84 kc przez nieprawidłową interpretację pojęcia błędu istotnego, a także przyjęcie, że takim błędem nie jest pozostawanie w błędnym przekonaniu, że masa spadkowa nie jest obciążona długiem powstałym z czynności bankowej, gdy tymczasem masa spadkowa była takim długiem obciążona, a taki błąd był usprawiedliwiony okolicznościami sprawy.

Wskazując na powyższe wnieśli o zmianę zaskarżonego postanowienia przez uwzględnienie wniosku albo jego uchylenie i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy zważył co następuje :

Apelacja podlega uwzględnieniu, a podniesione w niej zarzuty znajdują potwierdzenie w okolicznościach sprawy. Przyjmując ustalenia faktyczne sądu pierwszej instancji za swoje, Sąd Okręgowy nie podziela jednak oceny prawnej tego stanu faktycznego oraz wyciągniętych z tej oceny wniosków, kierując się następującymi względami:

-podstawę tezy o niedołożeniu należytej staranności przez spadkobierców w ustaleniu, jaki rzeczywisty majątek pozostawił spadkodawca, powinna stanowić ocena uwzględniająca konkretne okoliczności sprawy, nieodzowne do ustalenia, jakich aktów staranności można było wymagać od strony, ponieważ w kontekście oświadczeń spadkowych przy powoływaniu się na błąd co do przedmiotu spadku, chodzi o konkretne działania zmierzające do uzyskania wiedzy o rzeczywistym stanie majątku spadkowego; dopiero niepodjęcie określonych, uzasadnionych w danej sytuacji działań, mogłoby prowadzić do oceny o niedołożeniu przez spadkobiercę należytej staranności, wyłączającej skuteczne powołanie się przez spadkobiercę na błąd co do przedmiotu spadku, lecz taka sytuacja w niniejszej sprawie nie miała miejsca; nie jest błędem istotnym - w rozumieniu przepisu art. 1019 § 2 kc w zw. z art. 84 § 1 i 2 kc – nieznanostwo przedmiotu spadku pozostająca w związku przyczynowym z niedołożeniem przez spadkobiercę należytej staranności w ustalaniu rzeczywistego stanu majątku spadkowego; dlatego o błędzie co do przedmiotu spadku można mówić wtedy, gdy brak wiedzy o stanie majątku spadkowego nie jest wynikiem braku staranności, czy też inaczej, błąd jest usprawiedliwiony okolicznościami sprawy; - stosownie do treści art. 1019 § 2 kc konstrukcja uchylenia się od skutków prawnych złożonego pod wpływem błędu oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku odnosi się także do sytuacji, kiedy spadkobierca nie złożył żadnego oświadczenia w terminie określonym w art. 1015 § 2 kc; spadkobierca w istocie bowiem uchylił się nie od skutków prawnych swego oświadczenia, lecz od skutków biernego zachowania się / niezłożenia oświadczenia /; - w świetle powyższego sąd pierwszej instancji błędnie uznał, że okoliczności faktyczne sprawy nie uprawniały do zatwierdzenia uchylenia się od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku; skoro bowiem wnioskodawcy K. P. i M. P. od 1993 r. wychowywali się w rodzinie zastępczej i nie utrzymywali ze spadkodawcą aż do jego śmierci / 2009 r. / żadnych kontaktów, to nie można postawić im zarzutu braku wiedzy o stanie spadku będącego wynikiem braku z ich strony należytej staranności; zbyt daleko idący jest pogląd sądu, że przy braku pewności co do stanu spadku, spadkobiercy ci powinni złożyć odpowiednie - co najmniej z dobrodziejstwem inwentarza - oświadczenie spadkowe o jego przyjęciu; nie można bowiem wymagać od spadkobiercy profilaktycznego odrzucenia spadku albo też jego przyjęcia z ograniczeniem odpowiedzialności za ewentualne długi spadkowe, a w każdym razie uznanie tego za istotny argument i element oceny podstaw do uchylenia się od skutków jego niezłożenia, gdy sąd nawet nie wskazał, jaka – w jego ocenie – istniała możliwość uzyskania przez spadkobierców wiedzy o długach obciążających spadkodawcę; prowadzi to do wniosku, że wystarczające dla skuteczności takiego oświadczenia jest stwierdzenie, że niezłożenie oświadczenia w terminie nastąpiło pod wpływem błędu prawnie doniosłego / istotnego, co do treści czynności /, jak to miało miejsce w niniejszej sprawie.

Z tych przyczyn należało uznać, że wnioskodawcy K. P. i M. P. skutecznie uchylili się od skutków swojej beczynności w postaci niezłożenia oświadczeń o odrzuceniu spadku / art. 1019 § 2 kc /, a skoro wraz z uchyleniem się złożyli

oświadczenia o odrzuceniu spadku / art. 1019 § 1 pkt. 2 kc /, stosownie do treści art. 386 § 1 kc w zw. z art. 13 § 2 kpc Sąd Okręgowy zmienił zaskarżone postanowienie i orzekł jak w pkt. I postanowienia.

Natomiast apelacja wnioskodawcy R. P. podlegała oddaleniu jako bezprzedmiotowa, skoro w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku po H. P. złożył on sporządzony przez notariusza w dniu 26 kwietnia 2012 r. protokół przyjęcia oświadczenia o odrzuceniu spadku / art. 385 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc /.